

Επιγραφή της πύλης της Σηλυμβρίας του Μεγάλου τείχους Κωνσταντινουπόλεως
(«ΠΥΡΓΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΕΝ ΧΩ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ»)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

ΠΑΡΑΚΜΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑΣ

Μολυβδόβουλλον Νικηφόρου, πρωτοβεστιάριου Κωνσταντίνου του Η΄

Ὁ Βασίλειος δὲν εἶχεν, ὡς φαίνεται, νυμφευθῆ ποτέ· ὅθεν ἀνέλαβεν ἤδη τὴν ἐνάσκησιν τῆς ὅλης ὑπερτάτης ἀρχῆς ὁ ἀδελφός του Κωνσταντῖνος Η΄, ὅστις καὶ πρότερον ἐλογίζετο μετέχων αὐτῆς· ἀλλ' ὄνοματι μόνον. Ὅπόσον δὲ δίκαιον εἶχεν ὁ Βασίλειος νὰ μὴ νέμῃ μερίδα τινὰ ἔξουσίας εἰς τὸν ἀδελφόν του ἀπέδειξαν μετ' οὐ πολὺ τὰ πράγματα αὐτά· διότι ὁ Κωνσταντῖνος, καίτοι διατρέχων ἤδη τὸ 67 ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἔχαιρεν ἔτι εἰς ἵπποδρομίας, καὶ μίμους, καὶ

γελωτοποιούς, καὶ διενευκτέρευε περὶ κύβους καὶ κοττάβους, καθαιρῶν μὲν τοὺς ἐπὶ ἀρετῇ καὶ πείρᾳ προέχοντας στρατιωτικοὺς καὶ πολιτικοὺς ἄρχοντας ἀνάγων δὲ ἀντ' αὐτῶν εἰς τὰ ὑψηλότατα ἀξιώματα ἀνδράποδα ἀνίκανα καὶ κατὰ πάντα λόγον οὐτίδανά. Ἰδίως δὲ διώρισεν ἀμέσως τὸν μὲν πρῶτον αὐτοῦ θαλαμηπόλον Νικόλαον δομέστικον τῶν σχολῶν καὶ παρακοιμώμενον, τὸν δὲ δεύτερον Νικηφόρον πρωτοβεστιάριον ⁽¹⁾, τὸν δὲ τρίτον Συμεὼν δρουγγάριον τῆς Βίγλης, ἦτοι ⁽²⁾ νυκτέπαρχον· Εὐστάθιον δέ, ἓνα τῶν ἐλαχίστων ὑπηρετῶν, μέγαν ἑταιρειάρχην ⁽³⁾. εὐνοῦχον δὲ τινὰ Σπονδύλην δοῦκα Ἀντιοχείας, καὶ τὸν ἐκ Πισιδίας Νικήταν δοῦκα ⁽⁴⁾ Ἰβηρίας, ἀμφοτέρους διαβεβοημένους ἐπὶ κακοηθείᾳ ἀνθρώπους. Καὶ μὴ ἀρκού-

⁽¹⁾ **Πρωτοβεστιάριος.** Ἀξίωμα τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσθῆτων τοῦ βασιλέως τεταγμένου μεγιστάνος (λατ. vestis=ἔσθῆς) ἀνάλογον πρὸς τὸ ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ τῶν βασιλέων ἀξίωμα τοῦ «grand maître de garde robe».

⁽²⁾ **Βίγλη**=φυλακὴ, νυκτοφυλακὴ. Ἐκ τοῦ λατ. vigilia=ἀγρυπνία, φυλακὴ τῆς νυκτός.

⁽³⁾ **Ἐταιρειάρχην** ἀρχηγὸν τῆς ἑταιρείας, τῆς ἀπὸ Βαριάγων συγκειμένης αυτοκρατορικῆς φρουρᾶς.

⁽⁴⁾ **Δούξ** (λατ. dux) σημαίνει γενικὸς ἀρχηγός, ἰδίως δὲ οὕτω καλοῦνται οἱ διοικηταὶ μεγάλων διοικητικῶν περιφερειῶν εὐρείαν ἔχοντες διοικητικὴν δικαιοδοσίαν, ὡς ἦν καὶ ὁ τῆς ἀνακτιθέσεως ἀπὸ Μωαμεθανῶν Ἀντιοχείας καὶ ὅλης τῆς βορείου Συρίας. Ἄλλ' ἢ λ. διετήρησε καὶ τὴν γενικὴν σημασίαν τοῦ ἀρχηγός· οὕτω δούξ ἐλέγετο καὶ ὁ ἀρχηγός τοῦ στόλου, ναύαρχος, καὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις χρόνοις τοῦ Βυζαντίου μέγας δούξ=μέγας ναύαρχος.

Τὸ ὄνομα τοῦ νομίματος **δουκάτου**, ὅπερ οἱ Βενετοὶ παρὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς Κωνσταντινουπόλεως λαβόντες εἶχον ὡς μονάδα νομισματικὴν, δὲν ἔχει σχέσιν οὐδεμίαν ἄμεσον πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ ἀξιώματος τοῦ **δουκός**, ἀλλὰ πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ ἀπὸ Καππαδοκίας καταγομένου περιφανοῦς οἴκου τῶν **Δουκῶν** ἢ **Δουκάδων**, ἐξ οὗ τῷ 1059 αὐτοκράτωρ ἐγένετο ὁ Κωνσταντῖνος Δούκας (ἰδ. κατωτέρω) καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἡγεμόνος τούτου προῆλθε τὸ τοῦ νομίματος **δουκάτου** (πρβλ. νόμισμα Μονομαχάτου ἐκ τοῦ ἐπωνύμου τοῦ Κωνσταντίνου Θ΄ Μονομάχου).

